

IV

*(Informacje)*INFORMACJE INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

RADA

**Konkluzje Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie
zapobiegania radykalizacji prowadzącej do brutalnego ekstremizmu**

(2016/C 467/02)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ I PRZEDSTAWICIELE RZĄDÓW PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,

PRZYWOŁUJĄC polityczne tło przedmiotowej kwestii przedstawione w załączniku, a zwłaszcza deklarację w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja ⁽¹⁾, oraz

UZNAJĄC, że:

- Unia Europejska jest wspólną przestrzenią dla budowania współistnienia – w pokoju, dobrobycie i w poszanowaniu różnorodności – w oparciu o wspólne wartości i zasady uznane w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej;
- Wyzwania z jakimi mierzy się Europa, związane z ostatnimi aktami terroryzmu, ukazują pilną potrzebę zapobiegania i przeciwdziałania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu ⁽²⁾. Wielu podejrzanych o terroryzm to zradykalizowani obywatele Unii Europejskiej często zachęceni przez zewnętrzne siły wykorzystujące ideologię i stosujące – oprócz metod opartych na bezpośrednim kontakcie – efektywne i wyrafinowane technologiczne środki rekrutacji i pozyskiwania;
- Czynniki o wymiarze społecznym i ludzkim, które sprzyjają radykalizacji postaw, zwłaszcza ludzi młodych, są złożone i wielowymiarowe i mogą obejmować: silne poczucie osobistego lub kulturowego wyobcowania, rzeczywiste lub wyimaginowane krzywdy, ksenofobię i dyskryminację, ograniczone możliwości kształcenia, szkolenia i zatrudnienia, społeczną marginalizację, degradację obszarów miejskich lub wiejskich, interesy geopolityczne, wypaczone przekonania religijne i ideologiczne, nieuporządkowane więzy rodzinne, urazy osobiste lub problemy ze zdrowiem psychicznym;
- Problemy jakie napotyka się przy ograniczaniu podatności społeczeństwa na radykalizację postaw oraz identyfikowaniu i dezaktywacji czynników ideologicznych katalizujących brutalny ekstremizm wymagają zawarcia międzyinstytucjonalnego sojuszu przez podmioty z różnych obszarów polityki;
- Jest sprawą o zasadniczym znaczeniu, aby odpowiedzieć na wszelkie formy radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu, niezależnie od stojącej za nią ideologii religijnej czy politycznej;

UZNAJĄ bezwzględną potrzebę współpracy międzysektorowej, a także unijnego wsparcia dla działań państw członkowskich na rzecz zapobiegania radykalizacji, by chronić nasz styl życia i zapewniać lepsze szanse dla młodzieży ⁽³⁾;

PODKREŚLAJĄ znaczenie zacieśniania współpracy z organizacjami międzynarodowymi aktywnie zaangażowanymi w zapobieganie radykalizacji i propagowanie praw człowieka, takimi jak ONZ (w szczególności Unesco), Rada Europy, OECD i inne fora wielostronne;

⁽¹⁾ Deklaracja w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja (Paryż, 17 marca 2015 r.).

⁽²⁾ Choć nie każda radykalizacja koniecznie prowadzi do brutalnego ekstremizmu, na potrzeby zwięzłości tego tekstu radykalizacja postaw oznacza taki właśnie jej rodzaj.

⁽³⁾ Deklaracja z Bratysławy, 16 września 2016 r.

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJĄ komunikat Komisji ⁽¹⁾ w sprawie zapobiegania radykalizacji postaw prowadzącej do brutalnego ekstremizmu;

Zapobiegawcza rola kształcenia i pracy z młodzieżą

PRZYNAJĄ, że kształcenie i szkolenie, w tym uczenie się formalne, pozaformalne i nieformalne, to bardzo ważne środki propagowania wspólnych wartości ⁽²⁾ np. poprzez edukację w zakresie praw człowieka oraz edukację obywatelską, programy kształcenia kładące nacisk na wyciąganie wniosków z przeszłości i warunki nauki sprzyjające włączeniu społecznemu, sprzyjanie uczestnictwu, mobilności społecznej i włączeniu społecznemu, które dają solidniejsze podwaliny życiu społecznemu i demokratycznemu;

PRZYNAJĄ, że praca z młodzieżą, sport masowy i działalność kulturalna mogą również być skuteczne w docieraniu do młodych ludzi zagrożonych radykalizacją postaw. Ponieważ pochodzą oni z różnych środowisk, indywidualne podejście ma zasadnicze znaczenie;

PODKREŚLAJĄ, że niezmiernie ważne jest wykrywanie niepokojących zachowań i reagowanie wobec wczesnych oznak radykalizacji poprzez komunikowanie się i ścisłą współpracę wszystkich odpowiednich podmiotów ⁽³⁾ z rodzicami, rówieśnikami i krewnymi;

PODKREŚLAJĄ, że – choć umiejętności poznawcze są niezbędne – w procesie uczenia się należy również rozwijać kompetencje społeczne, obywatelskie i międzykulturowe, umiejętności komunikacyjne i umiejętności rozwiązywania konfliktów, empatię, odpowiedzialność, zdolności krytycznego myślenia i umiejętności korzystania z mediów ⁽⁴⁾;

PRZYNAJĄ, że nauczyciele, edukatorzy ⁽⁵⁾ i inni pracownicy dydaktyczni muszą być lepiej przeszkoleni, by radzić sobie z różnorodnością i potrzebami wszystkich uczących się oraz przekazywać wspólne wartości poprzez głoszenie pozytywnego przesłania, dzielenie się życiowymi doświadczeniami i nakreślanie pokojowego oglądu świata;

UWAŻAJĄ, że zapobieganie radykalizacji postaw należy wspierać za pośrednictwem działań finansowanych zwłaszcza z programów: Erasmus+, europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, „Horyzont 2020”, „Kreatywna Europa”, „Europa dla Obywateli”, „Prawa, równość i obywatelstwo” i Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego;

Aspekt przeciwdziałania radykalizacji postaw związany z bezpieczeństwem

- ODNOTOWUJĄ, że prowadząca do terroryzmu i brutalnego ekstremizmu radykalizacja postaw stwarza poważne i ewoluujące wyzwania dla bezpieczeństwa naszych obywateli; na wyzwania te w pierwszej kolejności muszą kompleksowo reagować państwa członkowskie, w szczególności na poziomie lokalnym, jednak przy skoordynowanym i zgodnym z Traktatami wsparciu na szczeblu UE;
- ODNOTOWUJĄ, że ostatnie ataki terrorystyczne i próby takich ataków w Europie odzwierciedlają fakt, że globalne zagrożenie terrorystyczne nabrało bardziej zdecentralizowanego i złożonego charakteru i jest, pod wieloma względami, trudniejsze do wykrycia, również ze względu na coraz szybszy proces radykalizacji postaw;
- BIORĄ POD UWAGĘ, że liczba osób powracających, w tym, w szczególności, powracających zagranicznych bojowników terrorystycznych, ich rodzin i osób małoletnich może wzrosnąć;
- UZNAJĄ, że zdecydowana odpowiedź na transgraniczne zagrożenia związane z radykalizacją postaw wymaga, oprócz prewencyjnych środków wewnątrz UE, szybkiej realizacji zewnętrznych działań UE, by zwalczać przyczyny radykalizacji postaw, ze szczególnym naciskiem na współpracę z regionem Bałkanów Zachodnich, Turcją i Afryką Północną i wsparcie dla tych regionów;

Przeciwdziałanie propagandzie terrorystycznej i mowie nienawiści w internecie

- ODNOTOWUJĄ potrzebę zaangażowania dostawców usług w walkę z nielegalną mową nienawiści w internecie i współpracy z nimi w tym zakresie ⁽⁶⁾, przy pełnym poszanowaniu wolności wypowiedzi, zważywszy na rolę mediów społecznościowych jako głównego narzędzia identyfikowania, wabięcia i aktywizowania potencjalnych radykałów, by popełniali akty przemocy, i PODKREŚLAJĄ znaczenie podejścia wielopodmiotowego ⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ Dok. 10466/16.

⁽²⁾ Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, art. 2.

⁽³⁾ Dok. 9640/16 – Na przykład nauczyciele, wykładowcy uniwersyteccy, pracownicy socjalni, osoby pracujące z młodzieżą, osoby zapewniające opiekę zdrowotną, wolontariusze, sąsiedzi, trenerzy sportowi, przywódcy religijni i przywódcy nieformalni, lokalni funkcjonariusze policji.

⁽⁴⁾ Dok. 9641/16.

⁽⁵⁾ Do celów niniejszego tekstu termin „edukator” odnosi się do osób świadczących usługi z zakresu formalnego, pozaformalnego lub nieformalnego uczenia się.

⁽⁶⁾ Kodeks postępowania dotyczący zwalczania nielegalnego nawoływania do nienawiści w internecie, 31 maja 2016 r. (Komisja wraz z przedsiębiorstwami Facebook, Twitter, YouTube i Microsoft).

⁽⁷⁾ Warto w tym kontekście odnotować propozycję Komisji (dok. 9479/16) dotyczącą rozszerzenia niektórych przepisów dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych, zwłaszcza w odniesieniu do objęcia platform udostępniania plików wideo zakazem nawoływania do przemocy lub nienawiści.

- **PODKREŚLAJĄ** rolę forum UE poświęconego internetowi w opracowywaniu środków pozwalających na ograniczenie dostępności treści terrorystycznych w internecie oraz zwiększanie zdolności partnerów ze społeczeństwa obywatelskiego do przedstawiania w internecie alternatywnych narracji;
- **DOCENIAJĄ** wartościowe prace prowadzone przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA), sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw i jej centrum doskonałości oraz Zespół Doradczy ds. Strategicznej Komunikacji w sprawie Syrii (SSCAT) i **PODKREŚLAJĄ** znaczenie odpowiednich powiązań między podmiotami krajowymi i lokalnymi;
- **UWAŻAJĄ**, że prowadzone w internecie i poza nim inicjatywy przedstawiające alternatywne, pozytywne i umiarkowane narracje mogą mieć kluczowe znaczenie dla promowania wzajemnego szacunku oraz zapobiegania radykalizacji postaw; **ODNOTOWUJĄ** potrzebę dalszej oceny i analizy efektów alternatywnych narracji;

ZWRACAJĄ SIĘ DO PAŃSTW CZŁONKOWSKICH, BY:

- zachęcały do współpracy między instytucjami kształcenia i szkolenia, lokalnymi społecznościami, lokalną i regionalną administracją, rodzicami, krewnymi, podmiotami aktywnymi w dziedzinie pracy z młodzieżą, wolontariuszami i społeczeństwem obywatelskim, by wzmacniać integrację społeczną oraz poczucie przynależności i pozytywne poczucie tożsamości;
- poszerzyły kompetencje nauczycieli, edukatorów i innych pracowników dydaktycznych, by byli oni w stanie rozpoznać wczesne oznaki radykalizacji postaw i przeprowadzać „trudne rozmowy”⁽¹⁾, które są początkiem dialogu z uczniami, studentami i innymi młodymi ludźmi na temat drażliwych kwestii związanych z osobistymi odczuciami, zasadami i przekonaniami;
- w razie potrzeby korzystały z istniejących narzędzi i materiałów dla nauczycieli, edukatorów i innych pracowników dydaktycznych lub opracowywały nowe, w tym sieci, w ramach których mogą oni udzielać sobie porad i wskazówek co do sposobu postępowania z trudnymi przypadkami, oraz świadczące młodym ludziom pomoc telefony zaufania;
- propagowały globalną edukację i edukację obywatelską, a także wolontariat, by wzmacniać kompetencje społeczne, obywatelskie i międzykulturowe;
- zachęcały do włączającego⁽²⁾ kształcenia wszystkich dzieci i młodych ludzi, zwalczając jednocześnie rasizm, ksenofobię, nękanie i dyskryminację z jakichkolwiek względów;
- zajęły się, przy wsparciu Komisji i zainteresowanych agencji UE, wykorzystywaniem internetu do celów radykalizacji i rekrutacji terrorystycznej, w szczególności poprzez rozwijanie współpracy z dostawcami usług, współpracą w dziedzinie komunikacji strategicznej oraz, w stosownych przypadkach, jednostek ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie, przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych i w zgodzie z zobowiązaniami na mocy prawa międzynarodowego;
- wspierały prace forum UE poświęconego internetowi i prace istniejącego w Europolu Europejskiego Centrum ds. Zwalczania Terroryzmu (ECTC), a zwłaszcza działalność unijnej jednostki ds. zgłaszania podejrzanych treści w internecie;
- wspierały organizacje społeczeństwa obywatelskiego w propagowaniu wzajemnego szacunku i zwalczaniu przestępstw z nienawiści, mowy nienawiści i propagandy terrorystycznej poprzez oferowanie pozytywnych alternatyw wobec narracji i ideologii prezentujących brutalny ekstremizm, a także tworzenie narracji alternatywnych wobec ideologii opartych na brutalnym ekstremizmie;
- wykorzystywały ogólnounijne sieci, takie jak centrum doskonałości w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw, do ciągłej wymiany najlepszych praktyk w dziedzinie walki z radykalizacją postaw;
- po przejściu Zespołu Doradczy ds. Strategicznej Komunikacji w sprawie Syrii (SSCAT) do Europejskiej Sieci Komunikacji Strategicznej (ESCN) nadal korzystały ze świadczonych przez ESCN usług doradztwa i wymiany informacji, by rozumieć radykalizację postaw i polaryzację w niektórych europejskich społecznościach i skuteczniej na nie reagować, na przykład poprzez włączenie personelu w sieć ESCN w Brukseli;
- nadal rozwijały programy deradykalizacji, zaprzestania stosowania przemocy i resocjalizacji osób powracających, w tym zwłaszcza powracających zagranicznych bojowników terrorystycznych, ich rodzin i osób małoletnich;

⁽¹⁾ Manifest sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw na temat kształcenia (RAN) – wzmacnianie pozycji edukatorów i szkół.

⁽²⁾ Jak określono we wspólnym sprawozdaniu Rady i Komisji z 2015 r. z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) (2015/C-417/04).

WZYWAJĄ Komisję, by:

- prowadziła działania, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi, na rzecz opracowania zestawu najlepszych praktyk ⁽¹⁾ skierowanych do osób pracujących z młodzieżą, by pomagać młodym ludziom w rozwijaniu ich przywiązania do demokracji, umiejętności korzystania z mediów, tolerancji, zdolności krytycznego myślenia i umiejętności rozwiązywania konfliktów;
- propagowała i wspierała partnerskie uczenie się i badania naukowe na rzecz nauczycieli, edukatorów i innych pracowników dydaktycznych, ekspertów, decydentów i badaczy, tak aby umożliwić wymianę najlepszych praktyk i lepsze zrozumienie kwestii radykalizacji postaw, w tym opracowanie zasad ramowych oraz internetowego kompendium dobrych praktyk ⁽²⁾;
- z uwagi na pilny i niezmiernie wieloaspektowy charakter wyzwania w zakresie zapobiegania i zwalczania radykalizacji postaw zorganizowała wielostronną konferencję ⁽³⁾ z udziałem przedstawicieli różnych sektorów i odpowiednich zainteresowanych stron (np. z dziedziny wymiaru sprawiedliwości, spraw wewnętrznych, edukacji, młodzieży, sportu, kultury i spraw społecznych), a także młodych ludzi;
- promowała okazywanie wzajemnego zrozumienia i szacunku wśród uczniów, studentów i innych młodych ludzi z UE i państw trzecich poprzez organizowanie bezpośrednich i wirtualnych kontaktów, na przykład poprzez rozszerzenie sieci eTwinning Plus na wybrane kraje objęte europejską polityką sąsiedztwa i wirtualne kontakty młodzieży w ramach Erasmus+;
- zachęcała do bezpośrednich kontaktów między młodymi ludźmi ze środowisk defaworyzowanych a osobami mogącymi stanowić pozytywne wzorce takimi jak artyści, sportowcy lub przedsiębiorcy i przedstawiania wszelkich przykładów sukcesu przemawiających do młodych ludzi, by inspirować ich poprzez prezentowanie prawdziwych życiowych doświadczeń ⁽⁴⁾. By wspomóc tworzenie wiarygodnych, pozytywnych narracji alternatywnych wobec narracji głoszących brutalny ekstremizm, o swoich doświadczeniach mogłyby również opowiadać osoby, które kiedyś same uległy radykalizacji;
- wzmacniała współpracę z dostawcami usług, sprzyjając silnemu zaangażowaniu branży cyfrowej i społeczeństwa obywatelskiego, i rozwojowi inicjatyw na rzecz dalszych usprawnień w zakresie skutecznego usuwania treści terrorystycznych (w szczególności poprzez rozwój wspólnej platformy zgłoszeniowej), a także upowszechnianiu alternatywnych narracji szczególnie w ramach zapowiadanego Programu na rzecz wzmacniania społeczeństwa obywatelskiego;
- opierała się na pracach Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej w propagowaniu w całej UE wzajemnego szacunku, niedyskryminacji, podstawowych wolności i solidarności;
- uwzględniła niniejsze konkluzje podczas przygotowywania i realizowania proponowanych działań.

⁽¹⁾ Bieżące prace grupy ekspertów ds. pracy z młodzieżą na rzecz aktywności obywatelskiej, zapobiegania marginalizacji i radykalizacji prowadzącej do przemocy przedstawione w planie prac Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2016–2018 (Dz.U. C 417 z 15.12.2015, s. 1).

⁽²⁾ W ramach mandatu działającej w ramach ET 2020 grupy roboczej ds. promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja,

⁽³⁾ Taką jak regularnie organizowana konferencja wysokiego szczebla na temat radykalizacji postaw w ramach sieci upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw.

⁽⁴⁾ Sieć będzie zarządzana na szczeblu lokalnym przez agencje krajowe Erasmus +, co również umożliwi dostosowanie do warunków lokalnych.

ZAŁĄCZNIK

Przyjmując niniejsze konkluzje, Rada PRZYPOMINA w szczególności o:

- Strategii UE w dziedzinie walki z terroryzmem (14469/4/05)
- Zmienionej strategii UE w walce z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów (9956/14)
- Konkluzjach Rady do Spraw Zagranicznych w sprawie walki z terroryzmem z 9 lutego 2015 r. (6026/15)
- Posiedzeniu Rady Europejskiej 12 lutego 2015 r., na którym szefowie państw i rządów wezwali do przyjęcia kompleksowego podejścia, w tym inicjatyw dotyczących między innymi integracji społecznej, które mają ogromne znaczenie dla zapobiegania radykalizacji prowadzącej do przemocy
- Deklaracji w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja przyjętej na nieformalnym posiedzeniu ministrów edukacji państw członkowskich Unii Europejskiej w Paryżu 17 marca 2015 r.
- Europejskiej agendzie bezpieczeństwa (8293/15)
- Projekcie konkluzji Rady w sprawie odnowionej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej na lata 2015–2020 (9798/15)
- Konkluzjach Rady Unii Europejskiej i państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie wzmocnienia reakcji wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych na radykalizację skutkującą terroryzmem i brutalnym ekstremizmem (14419/15)
- Wspólnym sprawozdaniu z wdrażania strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) z listopada 2015 r. (14440/1/15 REV 1)
- Nocie Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu skierowanej do Rady pt. „Stan wdrażania oświadczenia członków Rady Europejskiej z 12 lutego 2015 r., konkluzji Rady ds. WSISW z 20 listopada 2015 r. oraz konkluzji Rady Europejskiej z 18 grudnia 2015 r.” (6785/16)
- Wspólnym oświadczeniu unijnych ministrów sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz przedstawicieli instytucji UE w sprawie zamachów terrorystycznych, do których doszło w Brukseli 22 marca 2016 r.; w oświadczeniu tym wzywa się do wprowadzenia 10 środków w obszarze walki z terroryzmem, w tym do dalszego rozwijania środków zapobiegawczych (7371/16)
- Komunikacie pt. „Realizacja Europejskiej agendy bezpieczeństwa w celu zwalczania terroryzmu i utorowania drogi ku rzeczywistej i skutecznej unii bezpieczeństwa” (8128/16)
- Konkluzjach Rady z 30 maja 2016 r. w sprawie roli sektora młodzieżowego w zintegrowanym międzysektorowym podejściu do zapobiegania i zwalczania radykalizacji młodych ludzi prowadzącej do przemocy (9640/16)
- Konkluzjach Rady z 30 maja 2016 r. w sprawie rozwijania – poprzez kształcenie i szkolenie – umiejętności korzystania z mediów i umiejętności krytycznego myślenia (9641/16)
- Konkluzjach Rady w sprawie stosowania Karty praw podstawowych w 2015 r. (zwłaszcza części na temat niedyskryminacji, mowy nienawiści, rasizmu i ksenofobii) (10005/16)
- Deklaracji z Bratysławy, 16 września 2016 r.
- Dokumentcie dotyczącym realizacji odnowionej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej i działań w zakresie zwalczania terroryzmu: druga połowa 2016 r. (11001/1/16 REV 1)
- Pierwszym sprawozdaniu z postępów ku skutecznej i rzeczywistej unii bezpieczeństwa z dnia 12 października 2016 r. (COM(2016) 670 final)